Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

31 януари 2017 година*

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Убежище — Директива 2004/83/ЕО — Минимални стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци — Член 12, параграф 2, буква в) и член 12, параграф 3 — Изключване на статута на бежанец — Понятие „деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“ — Обхват — Член на ръководството на терористична организация — Осъждане за участие в дейността на терористична група — Конкретна преценка“

По дело C-573/14

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Conseil d'État (Белгия) с акт от 13 ноември 2014 г., постъпил в Съда на 11 декември 2014 г., в рамките на производство по дело

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

срещу

Mostafa Lounani,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, M. Ilešič, L. Bay Larsen, J. L. da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger и E. Regan, председатели на състави, A. Rosas (докладчик), A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Levits, K. Jürimäe и C. Lycourgos, съдии,

генерален адвокат: E. Sharpston,

секретар: V. Tourrès, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 февруари 2016 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Commissaire général aux réfugiés и aux apatrides, от E. Derriks, avocat,

— за M. Lounani, от C. Marchand и D. Alamat, адвокати,

— за белгийското правителство, от C. Pochet, M. Jacobs и S. Vanrie, в качеството на представители, подпомагани от D. Matray, C. Piront и N. Schynts, avocats,

* Език на производството: френски.

— за гръцкото правителство, от M. Michelogiannaki, в качеството на представител,

— за испанското правителство, от A. Rubio González и L. Banciella Rodríguez-Miñón, в качеството на представители,

— за френското правителство, от F.-X. Bréchot и D. Colas, в качеството на представители,

— за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от M. Salvatorelli, avvocato dello Stato,

— за унгарското правителство, от M. Z. Fehér и M. M. Tátrai, в качеството на представители,

— за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,

— за правителството на Обединеното кралство, от M. Holt, S. Brandon и V. Kaye, в качеството на представители, подпомагани от D. Blundell, barrister,

— за Европейската комисия, от M. Condou-Durande и R. Troosters, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 31 май 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 12, параграф 2, буква в) и параграф 3 от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52).

2 Това запитване е отправено в рамките на спор между Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Генерален комисар по въпросите на бежанците и на лицата без гражданство, наричан по-нататък „Commissaire général“) и г-н Mostafa Lounani, мароканки гражданин, заради прилагането по отношение на последния на основанието за изключване на статута на бежанец поради деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации.

Правна уредба

Международното право

Уставът на Организацията на обединените нации

3 Съгласно член 1, параграфи 1 и 3 от Устава на Организацията на обединените нации, подписан в Сан Франциско (САЩ) на 26 юни 1945 г.:

„Целите на Организацията на обединените нации са:

1. Да поддържа международния мир и сигурност и за тази цел: да взема ефективни колективни мерки за предотвратяване и отстраняване заплахите на мира и за потушаване действията на агресия или други нарушения на мира, както и да постига с мирни средства и в съгласие с принципите на справедливостта и на международното право уреждане или разрешаване на международните спорове или положения, които биха могли да доведат до нарушаване на мира.

[…]

3. Да постига международно сътрудничество при разрешаване на международните проблеми от икономическо, социално, културно или хуманитарно естество, както и при развиване и насърчаване зачитането правата на човека и основните свободи за всички, без разлика на раса, пол, език или вероизповедание“.

Женевската конвенция

4 Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, том 189, стр. 150, № 2545 (1954), влиза в сила на 22 април 1954 г. Тя е допълнена с Протокола за статута на бежанците, сключен в Ню Йорк на 31 януари 1967 г. и влязъл в сила на 4 октомври 1967 г. (наричана по-нататък „Женевската конвенция“).

5 След като член 1, раздел A от Женевската конвенция определя по-конкретно понятието „бежанец“ за целите на Конвенцията, член 1, раздел F от нея предвижда:

„Тази конвенция не се прилага по отношение на лицата, за които има сериозни основания да се предполага, че:

[…]

c) са виновни за извършването на деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“.

Резолюциите на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации

6 На 28 септември 2001 г. Съветът за сигурност на Организацията на обединените нации (наричан по-нататък „Съветът за сигурност“) приема Резолюция 1373 (2001), в чийто преамбюл отново потвърждава по-специално „необходимостта от борба с всички средства съгласно Устава на Организацията на обединените нации срещу заплахите за международния мир и сигурност, предизвикани от терористичните актове“.

7 Точка 3, букви f) и g) от посочената резолюция призовава всички държави, от една страна, „преди да предоставят статут на бежанец, да вземат подходящи мерки в съответствие със своето вътрешно право и с международното право, включително с международните стандарти в областта на човешките права, за да се уверят, че лицата, търсещи убежище, не са планирали терористични актове, нито са съдействали на такива актове или са участвали в извършването им“, и от друга страна, „да следят в съответствие с международното право за това извършителите и организаторите на терористични актове или техните съучастници да не злоупотребяват със статута на бежанец“.

8 В точка 5 от същата резолюция Съветът за сигурност заявява, че „терористичните актове, методи и практики, както и умишленото финансиране и организиране на терористични актове и подбудителството към такива актове противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации“.

9 На 12 ноември 2001 г. Съветът за сигурност приема Резолюция 1377 (2001), в точка 5 от която „[п]одчертава, че международните терористични актове противоречат на целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации и че финансирането, планирането и подготвянето на международни терористични актове, както и всички други форми на подпомагане на такива актове също противоречат на [нейните] цели и принципи“.

10 Резолюция 1624 (2005), приета от Съвета за сигурност на 14 септември 2005 г., напомня по-специално че „всички държави в съответствие със задълженията си по международното право трябва да си оказват пълно съдействие в борбата с тероризма с цел разкриване, лишаване от убежище и предаване на правосъдието на лицата, които оказват подкрепа или съдействие, участват или се опитват да участват във финансирането, планирането, подготовката или извършването на терористични актове, или укриват извършителите на такива актове […]“.

11 С точка 1 от Резолюция 1624 (2005) Съветът за сигурност призовава „всички държави да приемат в съответствие със задълженията си по международното право подходящите мерки, които са необходими, за да:

a) забранят със закон подбудителството към извършване на един или повече терористични актове;

b) предотвратяват такова подбудителство;

c) откажат предоставяне на убежище на всеки, за когото има достоверна релевантна информация, даваща сериозно основание да се смята, че е осъществил такова подбудителство“.

12 В точка 5 от Резолюция 2178 (2014), приета от Съвета за сигурност на 24 септември 2014 г. се посочва, че: „[д]ържавите членки са длъжни […] да предотвратяват и пресичат набирането, организирането, транспортирането или снабдяването с оборудване на лица, пътуващи до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, с цел да извършат, планират или подготвят терористични актове, да участват в такива актове, да обучават терористи или да бъдат обучавани за терористи, както и финансирането на пътуването и дейността на такива лица“.

13 В точка 6 от същата резолюция Съветът за сигурност припомня, че:

„[…] с Резолюция 1373 (2001) [е] реши[л], че всички държави членки трябва да гарантират, че всеки, който участва във финансирането, планирането, подготовката или извършването на терористични актове, или който подкрепя такива действия, ще бъде предаден на правосъдието,

и решава, че всички държави членки трябва да гарантират криминализирането на подобни деяния в техните законодателства, така че да е възможно да бъдат преследвани и наказвани при съобразяване на тежестта на престъплението:

[…]

c) умишленото организиране от техни граждани или на тяхна територия на пътуванията на лица до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, за да извършат, планират или подготвят терористични актове, да участват в такива актове, да обучават терористи или да бъдат обучавани за терористи, както и участието в други дейности, улесняващи посочените деяния, включително набирането на лица;

[…]“.

Правото на Съюза

Директива 2004/83

14 Според съображение 3 от Директива 2004/83 Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците.

15 Съображения 16, 17 и 22 от тази директива гласят следното:

„(16) Уместно е да бъдат определени минимални стандарти относно определението и съдържанието на статута на бежанец, с оглед на подпомагането на компетентните национални органи на държавите членки в прилагането на Женевската конвенция.

(17) Необходимо е да се приемат общи критерии за признаване на статут на бежанец на търсещите убежище по смисъла на член 1 от Женевската конвенция.

[…]

(22) Деянията, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, са посочени в Преамбюла и в членове 1 и 2 от [Устава] на Организацията на обединените нации и между другото са включени в резолюциите на Организацията на обединените нации относно „мерките за борба с международния тероризъм“, съгласно които „терористичните актове, методи и практики, както и умишленото финансиране и планиране на актове на тероризъм и подстрекателството към такива актове противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации“.

16 Член 12 от Директива 2004/83, който е озаглавен „Изключване“ и се намира се в глава III, озаглавена „Условия за качеството на бежанец“, предвижда в параграфи 2 и 3:

„2. Всеки гражданин на трета страна или лице без гражданство е изключен от статута на бежанец, когато са налице сериозни основания да се счита:

[…]

в) че е признат за виновен в извършването на деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, така както те са записани в преамбюла и в членове 1 и 2 от [Устава] на Организацията на обединените нации.

3. Параграф 2 се прилага по отношение на лицата, които са подбудители към престъпления, или към актовете, посочени по-горе, или участват в тях по какъвто и да било друг начин“.

Рамково решение 2002/475/ПВР

17 Според съображение 6 от Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно борбата срещу тероризма (ОВ L 164, 2002 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 252):

„Във всички държави членки трябва да се уеднакви определението за терористични престъпления, включително и по отношение на престъпленията, свързани с терористични групи. Освен това следва да се предвидят такива наказания и санкции за физическите и юридическите лица, които са извършили или са отговорни за такива престъпления, които да отразяват тежестта на тези престъпления“.

18 Член 1 от това рамково решение, озаглавен „Терористични престъпления и основни права и принципи“, предвижда в параграф 1:

„Всяка държава членка предприема необходимите мерки умишлените деяния, посочени в букви а)—и) по-долу, и доколкото те са определени за престъпления в националното право, които поради своя характер или последици могат да нанесат тежки вреди на дадена държава или международна организация, когато са извършени с намерение […]:

[…]

а) посегателства срещу човешкия живот, които могат да предизвикат смърт;

б) посегателства върху телесната неприкосновеност;

в) отвличане или вземане на заложници;

г) причиняването на съществени разрушения на правителствени или обществени обекти, транспортни системи, инфраструктура, […];

д) отвличане на самолети, кораби […];

е) производство, притежаване, придобиване, пренасяне, доставяне или използване на огнестрелни оръжия, взривни вещества […];

ж) замърсяване с опасни вещества, предизвикване на пожари, наводнения и експлозии, които застрашават човешкия живот;

з) смущения или прекъсване на снабдяването с вода, електроенергия или други основни природни ресурси […];

и) заплаха за извършване на някое от изброените по-горе деяния“.

19 Член 2 от посоченото рамково решение, озаглавен „Престъпления, свързани с терористични групи“, гласи:

„1. По смисъла на настоящото рамково решение „терористична група“ е: структурирано трайно сдружение на повече от две лица, които действат съгласувано за извършване на терористични престъпления. Сдружението е структурирано, когато не е възникнало спонтанно за извършване на дадено деяние и без да е необходимо наличие на формално разпределение на функциите между участниците, продължителност на участието или развита структура.

2. Всяка държава членка предприема необходимите мерки за инкриминиране на следните умишлени деяния:

а) ръководене на терористична група;

б) участие в действията на терористична група, включително и чрез предоставяне на информация и/или набавяне на материални средства, или чрез финансиране под всякаква форма на тези действия, при съзнаване на обстоятелството, че такова участие допринася за осъществяване на престъпната дейност на терористичната група“.

20 Членове 3 и 4 от Рамково решение 2002/475 са изменени с Рамково решение 2008/919/ПВР (ОВ L 330, 2008 г., стр. 21), съображение 10 от което гласи, че „[о]пределението за терористични престъпления, в това число престъпления, свързани с терористични дейности, следва допълнително да се хармонизира във всички държави членки, за да се включат още публичното подстрекаване към извършване на терористично престъпление, набирането с цел тероризъм и обучението с цел тероризъм, когато те са извършени умишлено“.

21 Член 3 от Рамково решение 2002/475, изменено с Рамково решение 2008/919, който е озаглавен „Престъпления, свързани с терористични дейности“, предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. По смисъла на настоящото рамково решение:

[…]

б) „набиране с цел тероризъм“ означава склоняването на друго лице да извърши някое от престъпленията, изброени в член 1, параграф 1, букви а)—з) или член 2, параграф 2;

[…]

2. Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че престъпленията, свързани с терористични дейности, включват следните умишлени деяния:

[…]

б) набиране с цел тероризъм;

[…]

е) изготвяне на подправени административни документи с цел да се извърши някое от престъпленията, изброени в член 1, параграф 1, букви а)—з) и член 2, параграф 2, буква б)“.

22 Член 4 от Рамково решение 2002/475, изменено с Рамково решение 2008/919, се отнася до помагачеството, подбудителството и опита за извършване на някои от престъпленията, посочени в членове 1—3 от посоченото Рамково решение 2002/475.

Белгийското право

23 Член 55/2 от Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (Закон за влизането в страната, пребиваването, установяването и принудителното извеждането на чужденци от 15 декември 1980 г., *Moniteur belge* от 31 декември 1980 г., стр. 14584) гласи:

„Статутът на бежанец се изключва за чужденец, за когото се прилага член 1, раздел D, E или F от Женевската конвенция. Този статут се изключва и за подбудителите към извършване на престъпления или деяния от категориите, изброени в член 1, раздел F от Женевската конвенция, както и за лицата, които по какъвто и да било друг начин са участвали в извършването на тези престъпления или деяния".

24 С Loi du 19 décembre 2003 relative aux infractions terroristes (Закон за терористичните престъпления от 19 декември 2003 г., *Moniteur belge* от 29 декември 2003 г., стр. 61689), който транспонира в белгийското право Рамково решение 2002/475, в книга II от Наказателния кодекс е добавен дял I ter, озаглавен „Терористични престъпления", който включва членове 137—141 ter от този кодекс.

25 Член 137, параграф 1 от Наказателния кодекс, изменен със Закона от 19 декември 2003 г. (наричан по-нататък „измененият наказателен кодекс"), гласи:

„Терористични престъпления са деянията, предвидени в параграфи 2 и 3, които поради своя характер или контекст могат да нанесат тежки вреди на дадена страна или международна организация и са извършени умишлено с цел силно да се сплаши населението, противоправно да се принудят публичните власти или международна организация да извършат или да не извършат определено действие, или сериозно да се дестабилизират или разрушат основните политически, конституционни, икономически или обществени структури на дадена страна или международна организация".

26 Член 139, първа алинея от изменения наказателен кодекс гласи:

„Терористичната група е структурирано трайно сдружение на повече от две лица, които действат съгласувано с цел извършване на терористичните престъпления по член 137".

27 Съгласно член 140 от изменения наказателен кодекс, който съответства на член 2 от Рамково решение 2002/475:

„1. Който участва в действията на терористична група, включително чрез предоставяне на информация или набавяне на материални средства, или чрез финансиране на тези действия под каквато и да било форма, като съзнава, че с участието си допринася за извършването на престъпление от терористичната група, се наказва с лишаване от свобода от пет до десет години и с глоба от сто до пет хиляди евро.

2. Който ръководи терористична група се наказва с лишаване от свобода от петнадесет до двадесет години и с глоба от хиляда до двеста хиляди евро".

Фактите по спора в главното производство и преюдициалните въпроси

28 През 1991 г. г-н Lounani напуска Мароко, отива в Германия и там подава молба за убежище, която е отхвърлена. През 1997 г. той пристига в Белгия и от този момент нататък пребивава там незаконно.

29 С присъда от 16 февруари 2006 г. г-н Lounani е осъден от Tribunal correctionnel de Bruxelles (Наказателен съд Брюксел, Белгия) на основание по-специално на член 140 от изменения наказателен кодекс на шест години лишаване от свобода за участие като член на ръководството в дейността на терористична група, а именно белгийското подразделение на „Мароканска ислямска бойна група“ (наричана по-нататък „МИБГ“), както и за участие в организирана престъпна група, за съставяне и ползване на неистински документи и за незаконно пребиваване.

30 Актът за преюдициално запитване обобщава фактите, въз основа на които Tribunal correctionnel de Bruxelles е приел, че г-н Lounani е участвал в дейността на терористична група, както следва: „предоставяне на логистична подкрепа на терористична група, по-специално под формата на материално и интелектуално подпомагане“, „подправяне на паспорти“ и „снабдяване с фалшиви паспорти“, „активно участие в организирането на мрежа за изпращане на доброволци в Ирак“. По-специално снабдяването с фалшиви паспорти е квалифицирано с присъдата от 16 февруари 2006 г. като „участие в дейността на подразделение, предоставящо логистична подкрепа на терористично движение“,

31 На 16 март 2010 г. г-н Lounani подава пред белгийските власти молба за убежище, в която посочва, че се опасява, че ще бъде преследван, ако се върне в Мароко, тъй като след осъждането му в Белгия съществува риск да бъде счетен от мароканските власти за радикален ислямист и джихадист. Commissaire général се произнася по тази молба с решение от 8 декември 2010 г., с което на основание член 55/2 от Закона за влизането в страната, пребиваването, установяването и принудителното извеждане на чужденци от 15 декември 1980 г. и член 1, раздел F, буква c) от Женевската конвенция отказва да признае на г-н Lounani статут на бежанец.

32 На 24 декември 2010 г. г-н Lounani обжалва това решение пред Conseil du contentieux des étrangers (Административен съд за спорове, свързани с режима на чужденците, Белгия). С решение от 13 януари 2011 г. последният отменя обжалваното решение и връща преписката на Commissaire général с мотива, че в нея липсват съществени доказателства, което не позволява да се прецени дали обжалваното решението да бъде потвърдено или изменено, освен ако не бъдат допълнително събрани доказателства.

33 На 2 февруари 2011 г. Commissaire général приема ново решение, с което отказва да признае на г-н Lounani статут на бежанец. С решение от 3 март 2011 г. Conseil du contentieux des étrangers, пред когото на 18 февруари 2011 г. е обжалвано новото решение на Commissaire général, отменя това решение и връща преписката на Commissaire général, тъй като счита, че той не е провел същинско допълнително събиране на доказателства.

34 На 24 май 2011 г. Commissaire général приема трето решение, с което отказва да признае на г-н Lounani статут на бежанец. На 14 юни 2011 г. г-н Lounani обжалва това решение пред Conseil du contentieux des étrangers, като моли то да бъде изменено и да му бъде признат статут на бежанец. С решение от 1 юли 2011 г. Conseil du contentieux des étrangers приема, че на г-н Lounani трябва да се признае качеството на бежанец.

35 С решение от 13 юли 2012 г. Conseil d'État (Държавен съвет, Белгия), пред когото е подадена касационна жалба срещу това съдебно решение, го отменя и връща делото на Conseil du contentieux des étrangers за ново произнасяне в друг състав.

36 При новото произнасяне Conseil du contentieux des étrangers приема, че конкретните деяния, извършени от г-н Lounani, като такива не са терористични престъпления, тъй като с присъдата си от 16 февруари 2006 г. Tribunal correctionnel de Bruxelles е осъдил г-н Lounani за участие в терористична група, а не за извършване на терористичен акт или за участие в извършването на такъв съгласно член 137 от изменения наказателен кодекс. Не е установено МИБГ да е правила

дори опит за извършване на конкретно деяние, съставляващо такова престъпление, нито г-н Lounani самостоятелно да е действал така, че в лично качество да отговоря за такова престъпление.

37 Ето защо, като счита, че нито едно от деянията, за които е осъден г-н Lounani, не е достатъчно тежко, за да бъде квалифицирано като „деяни[е], противоречащ[о] на целите и принципите на Организацията на обединените нации“ по смисъла на член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, с решение от 12 февруари 2013 г. Conseil du contentieux des étrangers изменя решението на Commissaire général от 24 май 2011 г. и признава на г-н Lounani статут на бежанец.

38 Commissaire général подава пред Conseil d'État касационна жалба срещу това съдебно решение.

39 При тези обстоятелства Conseil d'État решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 да се тълкува в смисъл, че за да може да се приложи предвидената в него клауза за изключване, е необходимо непременно търсещото убежище лице да е било осъдено за едно от терористичните престъпления, предвидени в член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475, транспонирано в Белгия със Закона от 19 декември 2003 г. за терористичните престъпления?

2) При отрицателен отговор, могат ли деяния като [тези], за чието извършване Mostafa Lounani е признат за виновен и с присъда от 16 февруари 2006 г. на Tribunal correctionnel de Bruxelles е осъден за участие в терористична организация, да се считат за деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации по смисъла на член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83?

3) Когато се преценява дали международната закрила трябва да се изключи поради участието на търсещото закрила лице в терористична организация, достатъчна ли е присъдата — която му е наложена като член на ръководството на терористична организация и с която се установява, че то нито е извършило, нито се е опитвало да извърши, нито е заплашвало да извърши терористичен акт — за да се установи участие или подбудителство по смисъла на член 12, параграф 3 от Директива 2004/83, за които търсещото убежище лице носи отговорност, или е необходимо да се извърши конкретно преценка на фактите по разглежданото дело и да се докаже участие във или подбудителство към терористично престъпление, както последното е дефинирано в член 1 от Рамково решение 2002/475?

4) Когато се преценява дали международната закрила трябва да се изключи поради участието на търсещото закрила лице, евентуално като ръководител, в терористична организация, следва ли подбудителството или участието по смисъла на член 12, параграф 3 от Директива 2004/83 да е към или в извършването на терористично престъпление, както последното е дефинирано в член 1 от Рамково решение 2002/475, или може да се отнася до участието в терористична група по член 2 от посоченото рамково решение?

5) Когато става въпрос за тероризъм, възможно ли е международната закрила да се изключи, както предвижда член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, ако не е налице извършване на, подбудителство към или участие в акт на насилие, характеризиращ се с особена жестокост, като посочените в член 1 от Рамково решение 2002/475?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

40 С този въпрос запитващата юрисдикция по същество пита дали член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 трябва да се тълкува в смисъл, че за да може да се приеме, че е налице предвиденото там основание за изключване на статута на бежанец, е необходимо лицето, търсещо международна закрила, да е било осъдено за едно от терористичните престъпления, предвидени в член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475.

41 В това отношение е важно да се припомни, че от съображения 3, 16 и 17 от Директива 2004/83 следва, че Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и разпоредбите на тази директива относно условията за предоставяне и съдържанието на статута на бежанец са приети с цел подпомагане на компетентните органи на държавите членки при прилагането на тази конвенция въз основа на общи понятия и критерии (решение от 2 декември 2014 г., A и др., C-148/13—C-150/13, EU:C:2014:2406, т. 45).

42 Ето защо разпоредбите на Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в светлината на общия разум и целта на Директивата и при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС (решения от 9 ноември 2010 г., B и D, C-57/09 и C-101/09, EU:C:2010:661, т. 78 и от 2 декември 2014 г., A и др., C-148/13—C-150/13, EU:C:2014:2406, т. 46).

43 В това отношение член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 по същество съответства на член 1, раздел F, буква c) от Женевската конвенция, който предвижда, че тази конвенция не се прилага по отношение на лицата, за които има сериозни основания да се предполага, че са виновни за извършването на деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации.

44 Член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 препраща по-специално към деянията, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, „така както те са записани в преамбюла и в членове 1 и 2 от [Устава] на Организацията на обединените нации“.

45 Както е посочено в съображение 22 от Директива 2004/83, деянията, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, които има предвид член 12, параграф 2, буква в) от тази директива, са посочени по-специално в „резолюциите на Организацията на обединените нации относно „мерките за борба с международния тероризъм“, съгласно които „терористичните актове, методи и практики, както и умишленото финансиране и планиране на актове на тероризъм и подстрекателството към такива актове противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации“.

46 Една от тези резолюции е Резолюция 1377 (2001) на Съвета за сигурност, от която следва, че противоречащи на целите и принципите, прогласени в Устава на Организацията на обединените нации, са не само „международните терористични актове“, но и „финансирането, планирането и подготвянето на международни терористични актове, както и всички други форми на подпомагане на такива актове“.

47 Освен това от Резолюция 1624 (2005) на Съвета за сигурност може да се направи извод, че деянията, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, не се изчерпват с „терористичните актове, методи и практики“. Всъщност с тази резолюция Съветът за сигурност призовава държавите, като се борят с тероризма в съответствие със

задълженията си по международното право, да лишават от убежище и да предават на правосъдието „лицата, които оказват подкрепа или съдействие, участват или се опитват да участват във финансирането, планирането, подготовката или извършването на терористични актове, или укриват извършителите на такива актове“. Освен това точка 1, буква c) от тази резолюция призовава държавите да отказват убежище на всеки, за когото има достоверна релевантна информация, даваща сериозно основание да се смята, че е подбудил към извършване на един или повече терористични актове.

48 От изложеното следва, че понятието „деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“, използвано в член 1, раздел F, буква c) от Женевската конвенция и в член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, не може да се тълкува като обхващащо само извършването на терористичните актове, посочени в резолюциите на Съвета за сигурност (наричани по-нататък „терористични актове“).

49 На още по-силно основание, противно на поддържаното от г-н Lounani, това понятие не може да се тълкува като приложимо единствено към терористичните престъпления, посочени в член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475 и следователно изискващо наличие на присъда за такова престъпление.

50 В това отношение е важно да се отбележи, че както следва от съображение 6 от Рамково решение 2002/475, целта на това рамково решение е уеднаквяване във всички държави членки на определението за терористични престъпления, включително за терористични групи.

51 Както обръща внимание Европейската комисия, за целта Рамково решение 2002/475 изброява различни деяния, които могат да бъдат обхванати от общото понятие за тероризъм, и ги групира в четири категории престъпления, а именно „терористични престъпления“ (член 1), „престъпления, свързани с терористични групи“ (член 2), „престъпления, свързани с терористични дейности“ (член 3), и накрая подбудителство към, помагачество за, съучастие във и опит за някое от тези престъпления (член 4).

52 Ако намерението на законодателя на Съюза е било да ограничи приложното поле на член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 и обхвата на понятието „деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“, като включи в последното само престъпленията, изброени в член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475, той лесно е можел да го направи чрез изрично посочване на тези престъпления или чрез препращане към това рамково решение.

53 Член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 обаче не препраща нито към Рамково решение 2002/475, въпреки че то е съществувало към момента на съставянето на текста на член 12, параграф 2, буква в), нито към друг акт на Европейския съюз, приет в контекста на борбата с тероризма.

54 Поради това на първия въпрос следва да се отговори, че член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 трябва да се тълкува в смисъл, че за да се приеме, че е налице посоченото в тази разпоредба основание за изключване на статута на бежанец, не е необходимо лицето, търсещо международна закрила, да е било осъдено за някое от терористичните престъпления, предвидени в член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475.

По втория и третия въпрос

По допустимостта

55 Commissaire général и белгийското правителство поддържат, че третият въпрос, както е формулиран от запитващата юрисдикция, е недопустим, от една страна, тъй като не излага в нужната степен причините, поради които тази юрисдикция счита, че за разрешаването на спора по главното производство ѝ е необходим отговор на този въпрос, и от друга страна, тъй като такъв отговор изобщо не би бил от полза за разрешаването на този спор. Всъщност в случая г-н Lounani бил осъден не само на основание член 140 от изменения наказателен кодекс като член на ръководството на терористична организация, но и за други деяния, съставляващи престъпления по белгийското право, които бил извършил с терористична цел.

56 Във връзка с това следва да се припомни, че въпросите, които се отнасят до тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите собствени правомощия, и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решения от 14 април 2016 г., Polkomtel, C-397/14, EU:C:2016:256, т. 37, от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, т. 20 и от 13 октомври 2016 г., Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej и Petrotel, C-231/15, EU:C:2016:769, т. 16).

57 Настоящият случай обаче не е такъв.

58 В това отношение следва да се припомни, че запитващата юрисдикция отправя втория и третия въпрос в рамките на производство по касационна жалба срещу съдебното решение от 12 февруари 2013 г., с което Conseil du contentieux des étrangers приема, че конкретните деяния, извършени от ответника в главното производство, не са достатъчно тежки, за да бъдат квалифицирани като „деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“ по смисъла на член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83. Всъщност според това съдебно решение осъждането на г-н Lounani от Tribunal correctionnel de Bruxelles за участие в дейността на терористична група, дори в качеството му на член на ръководството на тази група, без да е обвинен в извършването на терористични престъпления като такива, не е достатъчно, за да се приеме, че по отношение на него съществуват сериозни основания да се предполага, че е извършил деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации.

59 Това е контекстът, в който запитващата юрисдикция по същество пита дали деянията, за които г-н Lounani е бил осъден, могат сами по себе си да се считат за противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации по смисъла на член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, и ако отговорът на този въпрос е отрицателен, дали осъждането на г-н Lounani в качеството му на член на ръководството на терористична група е достатъчно, за да се приеме за установено наличието на сериозни основания да се предполага, че е подбуждал към деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, или че е участвал в такива деяния по какъвто и да било друг начин по смисъла на член 12, параграф 3 от тази директива.

60 Така от акта за преюдициално запитване ясно личи, че запитващата юрисдикция иска да определи до каква степен участието в дейността на терористична група, за което г-н Lounani е бил осъден, може да обоснове прилагането на основанието за изключване, предвидено в член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, и в този контекст се пита дали осъждането за участие в дейността на тази група в качеството на член на нейното ръководство, може да доведе до изключване на статута на бежанец на основание член 12, параграф 2, буква в) във връзка с член 12, параграф 3 от тази директива.

61 Следователно третият въпрос е допустим.

По същество

62 С втория и третия си въпрос, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 12, параграф 2, буква в) и параграф 3 от Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в смисъл, че участието в дейността на терористична група, за каквото е бил осъден ответникът в главното производство, може да бъде основание за предвиденото в тези разпоредби изключване, въпреки че съответното лице не е извършило, нито се е опитало или е заплашило да извърши терористичен акт.

63 Що се отнася до деянията, за които е бил осъден г-н Lounani, от акта за преюдициално запитване следва, че той е осъден по-специално на основание на член 140 от изменения наказателен кодекс, с която разпоредба в белгийското право е транспониран член 2 от Рамково решение 2002/475, който определя кои са престъпленията, свързани с терористични групи, и в параграф 2, буква б) споменава участието в действията на терористична група.

64 По-специално, за да признае г-н Lounani за виновен в извършването на това престъпление, в решението си от 16 февруари 2006 г. Tribunal correctionnel de Bruxelles е посочил, че той е участвал като член на ръководството в дейността на белгийското подразделение на МИБГ чрез оказване на логистична подкрепа, по-специално под формата на материално и интелектуално подпомагане, подправяне на документи и осигуряване на подправени паспорти, както и чрез активно участие в организирането на мрежа за изпращане на доброволци в Ирак.

65 Така не е било установено г-н Lounani лично да е извършвал терористични актове, да е подбуждал към такива актове или да е участвал в извършването им.

66 Въпреки това, от относимите към случая резолюции на Съвета за сигурност следва, както беше посочено в точка 48 от настоящото решение, че понятието „деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“ обхваща не само терористичните актове.

67 По-специално е важно да се отбележи, че в Резолюция 2178 (2014) Съветът за сигурност, заявява, че е „сериозно обезпокоен от голямата и непрестанно нарастваща заплаха, създавана от чуждестранните бойци терористи, тоест от лицата, пътуващи до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, с цел да извършат, планират или подготвят терористични актове“, и изразява загрижеността си във връзка със създаването от терористичните организации на мрежи с цел придвижване между държавите на бойци с най-различно гражданство и на ресурсите, от които последните се нуждаят.

68 Като част от мерките, които трябва да вземат срещу това явление, държавите членки са длъжни да предотвратяват и пресичат набирането, организирането, транспортирането или снабдяването с оборудване на лица, пътуващи до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, с цел по-специално да извършат, планират или подготвят терористични актове.

69 Следователно изключването на статута на бежанец, предвидено в член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, е възможно не само за фактическите извършители на терористични актове, но и за тези, които се занимават с набиране, организиране, транспортиране или снабдяване с оборудване на лица, пътуващи до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, с цел по-специално да извършат, планират или подготвят терористични актове.

70 Освен това от член 12, параграф 2, буква в) във връзка с член 12, параграф 3 от Директива 2004/83 следва, че предвиденото в първата от тези разпоредби изключване на статута на бежанец е приложимо и за лица, за които са налице сериозни основания да се счита, че са подбудили към деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, или по какъвто и да било друг начин са участвали в такива деяния. Като се има предвид изложеното в точки 48 и 66 от настоящото решение, прилагането на тези разпоредби във връзка една с друга не изисква лицето, търсещо международна закрила, да е подбудило към извършването на терористичен акт или по какъвто и да било начин да е участвало в такъв акт.

71 В това отношение Комисията основателно отбелязва, че участието в дейността на терористична група може да обхваща най-различни действия с различна степен на тежест.

72 При тези обстоятелства компетентният орган на съответната държава членка може да приложи член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83 едва след като прецени за всеки отделен случай конкретните факти, които са му известни, с цел да определи дали са налице сериозни основания да се счита, че действията на съответното лице, което иначе отговаря на критериите за получаване на статут на бежанец, се обхващат от тази хипотеза на изключване (вж. в този смисъл решение от 9 ноември 2010 г., B и D, C-57/09 и C-101/09, EU:C:2010:661, т. 87 и 94).

73 Що се отнася до това дали деяния като тези, за които е осъден г-н Lounani, могат да съставляват деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, по смисъла на член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83, или подбудителство към такива деяния или участие по какъвто и да било друг начин в извършването им по смисъла на член 12, параграф 3 от тази директива, в крайна сметка компетентните национални органи са тези, които под контрола на националния съд преценяват молбата за международна закрила.

74 Като насоки, които следва да се имат предвид, трябва да се отбележи, че в акта за преюдициално запитване е посочено, че г-н Lounani е бил член на ръководството на терористична група с международно измерение, която на 10 октомври 2002 г. е включена в списъка на Организацията на обединените нации, съдържащ определени лица и организации, които са обект на санкции, и е останала в този списък при извършените междувременно актуализации. Логистичната подкрепа, която г-н Lounani е оказвал на дейността на тази група, има международно измерение, доколкото той е участвал в подправянето на паспорти и е оказвал съдействие на доброволци, желаещи да отидат в Ирак.

75 Подобни деяния могат да обосноват изключване на статута на бежанец.

76 В това отношение е важно да се припомни, че както беше подчертано в точки 12, 13 и 67—69 от настоящото решение, в резолюциите на Съвета за сигурност, и по-специално в точка 5 и точка 6, буква c) от Резолюция 2178(2014) като едно от действията, с които държавите трябва да се борят в рамките на борбата с международния тероризъм, е посочено умишленото организиране на пътувания на лица до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, с цел да извършат, планират или подготвят терористични актове.

77 Следователно, дори да бъде установено, че групата, в чието ръководство е участвал г-н Lounani, не е извършила терористичен акт или че желаещите да отидат в Ирак доброволци, на които тази група е помагала, в крайна сметка не са извършили такива актове, тези обстоятелства при всяко положение не са от такова естество, че да изключват възможността действията на г-н Lounani да бъдат счетени за противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации. Като се има предвид изложеното в точки 41—54 и 66—70 от настоящото решение, същото важи за обстоятелството, споменато от запитващата юрисдикция в третия ѝ въпрос, а именно, че г-н Lounani нито е извършил, нито се е опитал да извърши, нито е заплашил да извърши терористично престъпление по смисъла на член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475. По същите съображения за прилагането на член 12, параграф 3 от Директива 2004/83 не се изисква да е установено, че г-н Lounani е подбудил към такова престъпление или е участвал в него по какъвто и да било друг начин.

78 Освен това обстоятелството, че г-н Lounani е осъден от съдилищата на държава членка за участие в дейността на терористична група с присъда, която е влязла в сила, има особено значение в рамките на конкретната преценка, която трябва да извърши компетентният орган.

79 Като се имат предвид всички изложени по-горе съображения, на втория и третия въпрос следва да се отговори, че член 12, параграф 2, буква в) и член 12, параграф 3 от Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в смисъл, че участието в дейността на терористична група, за каквото е бил осъден ответникът в главното производство, може да обоснове изключване на статута на бежанец, дори когато не е установено съответното лице да е извършило, да се е опитало да извърши или да е заплашило да извърши терористичен акт. За целите на конкретната преценка на фактите, която позволява да се установи дали са налице сериозни основания да се счита, че дадено лице е извършило деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, подбудило е към извършването на такива деяния или е участвало в тях по какъвто и да било друг начин, са от особено значение обстоятелството, че това лице е осъдено от съдилищата на държава членка за участие в дейността на терористична група, както и констатацията, че посоченото лице е било член на ръководството на тази група, без да е необходимо да се установява, че същото лице е подбудило към извършване на терористичен акт или по какъвто и да било друг начин е участвало в такъв акт.

По четвъртия и петия въпрос

80 Предвид отговора на първите три въпроса не е необходимо да се отговаря на четвъртия и петия въпрос.

По съдебните разноски

81 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) Член 12, параграф 2, буква в) от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила трябва да се тълкува в смисъл, че за да се приеме, че е налице посоченото в тази разпоредба основание за изключване на статута

на бежанец, не е необходимо лицето, търсещо международна закрила, да е било осъдено за някое от терористичните престъпления, предвидени в член 1, параграф 1 от Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно борбата срещу тероризма.

2) **Член 12, параграф 2, буква в) и член 12, параграф 3 от Директива 2004/83 трябва да се тълкуват в смисъл, че участието в дейността на терористична група, за каквото е бил осъден ответникът в главното производство, може да обоснове изключване на статута на бежанец, дори когато не е установено съответното лице да е извършило, да се е опитало да извърши или да е заплашило да извърши някой от терористичните актове, посочени в резолюциите на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации. За целите на конкретната преценка на фактите, която позволява да се установи дали са налице сериозни основания да се счита, че дадено лице е извършило деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации, подбудило е към извършването на такива деяния или е участвало в тях по какъвто и да било друг начин, са от особено значение обстоятелството, че това лице е осъдено от съдилищата на държава членка за участие в дейността на терористична група, както и констатацията, че посоченото лице е било член на ръководството на тази група, без да е необходимо да се установява, че същото лице е подбудило към извършване на терористичен акт или по какъвто и да било друг начин е участвало в такъв акт.**

Подписи